

Mark- och miljödomstolen

Miljödepartementet
m.remissvar@regeringskansliet.se

Kopia till
christoffer.sheats@regeringskansliet.se
magnus.moreau@regeringskansliet.se

Yttrande över promemorian Anmälningsplikt för att leda bort grundvatten från kalkstenstäkter (ert dnr M2021/01463)

Vänersborgs tingsrätt, mark- och miljödomstolen har följande synpunkter på förslaget.

Generellt om möjligheterna att genom förslaget uppnå syftet enligt promemorian

Syftet med promemorian anges vara att ge förutsättningar att hantera några av de risker för negativa konsekvenser (brister i cementförsörjningen) som uppkommen situation riskerar att ge upphov till. Det mer specifika syftet med bestämmelserna anges vara att möjliggöra att en kalkstenstäkt vars tillstånd löpt ut hålls fri från inträngande grundvatten så att utrustning och infrastruktur inte skadas i väntan på prövningen av ett förnyat täktillstånd.

Vänersborgs tingsrätt, mark- och miljödomstolen, har inget att erinra mot redogörelsen för anmälningsinstitutet men vill lyfta fram vad som skrivs om vikten av tillräcklig utredning även i anmälningsärenden samt tillsynsmyndighetens skyldighet enligt 23 § förordningen (1998:1388) om vattenverksamhet att besluta om förbud, försiktighetsmått eller föreläggande om att söka tillstånd såvida den inte meddelar att anmälan inte föranleder någon åtgärd. De bedömningar som ska göras av en åtgärds

miljökonsekvenser inom ramen för ett anmälningsförfarande skiljer sig inte från bedömningarna i ett tillståndsmål. Inte heller finns något att erinra mot analysen av MKB-direktivet men det finns skäl att lyfta fram och diskutera vissa delar av promemorians slutsatser. Grunderna för detta utvecklas i det följande.

Av direktivets artikel 2 följer att medlemsstaterna ska säkerställa att projekt som kan antas medföra en betydande miljöpåverkan bland annat på grund av deras art, storlek eller lokalisering blir föremål för krav på tillstånd och en bedömning av deras påverkan innan tillstånd ges.

Grundvattenuttag understigande en årlig vattenvolym av 10 miljoner kubikmeter omfattas av MKB-direktivets bilaga II. Det innebär att en bedömning, enligt artikel 4, måste göras. Antingen genom en granskning från fall till fall (artikel 4.2 a) eller genom gränsvärden eller kriterier som fastställs av medlemsstaten (artikel 4.2 b). Förslaget i promemorian omfattar inte förslag på ändring i miljöbedömningsförordningen (där tröskelvärden för olika verksamheter som ska anses medföra respektive inte medföra betydande miljöpåverkan listas). Slutsatsen av detta är att bedömningen i detta fall ska ske genom en granskning från fall till fall. Det innebär i sin tur att tillsynsmyndigheten vid en anmälan måste göra en s.k. screening och härvid avgöra huruvida projektet kan antas medföra en betydande miljöpåverkan eller inte. Screening-beslutet måste motiveras och offentliggöras. Om myndigheten kommer fram till att det är fråga om betydande miljöpåverkan fordras att projektet blir föremål för en miljöbedömning. Till hjälp i screening-förfarandet finns direktivets bilaga III som listar vissa urvalskriterier som handlar om projektets karaktäristiska egenskaper, projektets lokalisering och de potentiella effekterna. Det är här viktigt att framhålla att även ett projekt som inte är särskilt stort kan medföra betydande miljöpåverkan om det är beläget på en plats där sådana faktorer som fauna och flora, mark, vatten, luft, klimat och kulturarv är känsliga för minsta förändring (se EU-domstolens dom i mål C-392/96 Kommissionen./. Irland, p. 66). Innebörden är att samtliga kriterier i bilaga III ska användas, inte endast projektets storlek. Det är också viktigt att framhålla att det troligen inte är möjligt att vid bedömningen beakta äldre ("tidigare tillståndsgiven", s. 11 f.

i PM:et) beslut (tillstånd) där påverkan på miljön och enskilda intressen beskrivits och prövats. (Jämför EU-domstolens skrivningar i de förenade målen C-128/09–C-131/09, C-134/09 och C-135/09 *Boxus* m.fl. som i och för sig hanterar möjligheten att lagstifta i ett enskilt fall). Budskapet från EU-domstolen är tydligt; MKB-direktivets syfte och mål får inte kringgå.

Det framgår också av promemorian att översynen av MKB-direktivets genomförande har resulterat i en promemoria (M2021/00596) som bland annat föreslår utökade krav på anmälans innehåll och att tillsynsmyndigheten måste bedöma och fatta beslut om huruvida verksamheten kan antas innebära en betydande miljöpåverkan eller inte samt motivera och publicera beslutet.

Slutsatsen av ovanstående är att länsstyrelsen i samband med en anmälan inte kan underlåta att fatta beslut om huruvida anmält bortledning av grundvatten utgör en betydande miljöpåverkan. Vid denna bedömning ska särskilt beaktas om det sedan nu gällande tillstånd gavs har skett någon beaktansvärd förändring av lokala och regionala grundvattenbildningsmönster. Härvid bör till exempel verksamhetens påverkan och klimatförändringens konsekvenser beaktas.

Om betydande miljöpåverkan är för handen måste en miljöbedömning göras vilket i sin tur torde innebära föreläggande om att söka tillstånd.

Det ska i sammanhanget även beaktas att oavhängigt om grundvattenbortledningen utgör en betydande miljöpåverkan så kan en anmälan om vattenverksamhet utmynna i ett förbud eller föreläggande om tillstånd även av andra skäl med hänsyn till verksamhetens påverkan på miljön eller enskilda intressen (23 § i berörd förordning 1998:1388).

Frågan är om syftet med föreslagen förordning då kan nås.

Detaljsynpunkter på förslaget

I det följande kommenterar domstolen vissa delar av förslaget.

- 1.** En förutsättning för att fortsatt bortledning av grundvatten efter tillståndstidens utgång ska kunna hanteras som en anmälan i enlighet med förslaget, bör vara att sökanden har sökt nytt/förlängt täktillstånd eller att fortsatt bortledning av vatten är nödvändig för en ändamålsenlig efterbehandling av tækten (se vidare pkt 2 nedan).
- 2.** Sidan 11 skälen st 2: *"tid finnas för [...] bortforsling av utrustning och förberedelse för efterbehandling"* – normalt föreskrivs i ett täktillstånd att tækten ska vara avslutad och efterbehandlad vid tillståndstidens utgång, det innebär att sökanden inte kan vänta med detta och förutsätta att förnyat/förlängt tillstånd kommer att ges. Om det har föreskrivits att efterbehandling ska vara gjord inom viss i tillståndet angiven tid efter tillståndstidens utgång, har redan tid avsatts för bortforsling och förberedelse för efterbehandlingen. I fall då nämnda förhållanden råder bör inte förlängd tid för bortledning av grundvatten medges efter endast ett anmälningsförfarande.
- 3.** Sidan 12, sista stycket: Även om man inte genom en förordning kan förlänga ett tillstånd under en begränsad tid, kan den sökande som ser en risk att nytt tillstånd inte hinner ges söka tidsbegränsat tillstånd till fortsatt bortledning av grundvatten.. En sådan prövning torde kunna genomföras enklare och relativt snabbt samt kan genomföras med stöd av befintlig lagstiftning. Det torde vara en lämpligare väg att gå än föreslagna förordningsändringar.
- 4.** Sidan 13 avsnitt 6.2 st 2: Det anges att länsstyrelsen redan har liknande ärendetyper och att det därmed inte kommer att krävas kompetensinsatser. I dagsläget kan inte någon form av grundvattenbortledning hanteras som anmälan varför befintlig kompetens vad avser frågor förknippade med grundvattenbortledning kan skifta mellan länsstyrelserna. Vidare blir det inget *minskat* ianspråktagande av prövningsresurser eftersom man inför en ny

prövning och – låt vara med ett ettårigt uppskov – behovet av prövning kvarstår.

5. Sidan 14 avsnitt 6.5 och 6.7: Den första meningen i resp. avsnitt kan tolkas som att all fortsatt bortledning av grundvatten kan hanteras i anmälningsförfarande. Det bör göras tydligt att bortledning utöver 12 månader inte kan prövas genom anmälningsförfarande. Utsläpp och ev. rening av det vatten som leds bort från täktområdet kan vidare kräva en särskild hantering genom anmälnings- eller tillståndsförfarande i det fall befintliga tillstånd löpt ut. Det avledda vattnet kan ha hanterats olika i olika kalkstenstäckter, antingen som spillvatten eller som en vattenverksamhet genom infiltration (MB 11 kap 3 § 7 pkt).

Christina Olsen Lundh

Malin Årebäck

Detta yttrande har beslutats av chefsrådmannen Christina Olsen Lundh och tekniska rådet Malin Årebäck (referent) samt rådmännen Susanne Lindblad och Rickard Forsgren, de tekniska råden Joen Morales, Sofia Book, Erik Cardell och Daniel Isaksson samt beredningsjuristerna Charlotte Stenberg Magnusson och Eva Högmark.